TBMM KUTUPHANESI
YER NO:198803347
DMBS :198810408

کردجه ادبیجه آلفابه

پاپاز دیوانیانه

استانبول

TBMM KÜTÜPHANESİ

A L F A B E

KÜRTÇE VE ERMENİCE

ALIFBECUZ

KURMANCI VE ARMENİ

----*----

HAZIRLAYAN

KURDİSTANDAKİ ÇOCUKLAR İÇİN

MIGRDIÇ VARTABED DİKRANYAN

KURDİSTAN VE PALU DİNİ ÖNDERİ

İnsan hayvanlardan kendi bilgisiyle ve yaratcılığıyla farkedilir.

KOSTANTNUPOLIS

GALATA H. MÜHENDİSYAN MATBAASI

1860

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

ՔԻՒՐՏԵՐԷՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԱԼԻՖՊԷՃԻՒԶ

ԳՈՒՐՄԱՆՃԻ ՒԻ ԱՐՄԷՆԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆՑԻՈՑ

Ի Տ. ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԷ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ՑԱՌԱՋՆՈՐԴԷ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆՈՒ ԵՒ ԲԱՂՈՒԱՑ

Մարդս էր գիտութեամբքն, հանճարովքն ամէն,
Կ՚որոշուի անբան անասուններէն:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ

1860

H.H.
242
33

TBMM KÜTÜPHANESİ

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ
ՔԻՒՐՏԵՐԷՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԱԼԻՖՊԷՃԻՒՕ
ԳՈՒՐՄԱՆՃԸ ՈՒ ԱՐՄԷՆԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑՆ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆՑԻՈՑ
Ի Տ. ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏԷ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ՅԱՌԱՋՆՈՐԴԷ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆՈՒ ԵՒ ԲԱՂՈՒԱՅ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ
ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Տ. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ
ԵՒ Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ Տ. ՍԱՐԳՍԻ
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

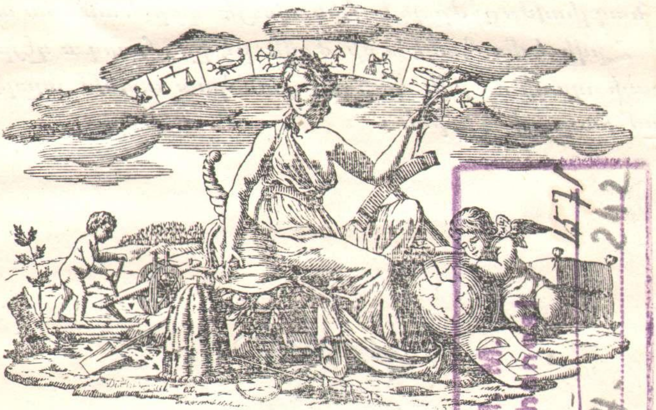

Արիք մանկունք քաջին Հայկայ՝ ելէք յասպարէզ,
Մըտէք այս նոր իմաստութեան ցանկալի պարտէզ.

1860

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ

Es. No. :
Remiz :
TBMM KÜTÜPHANESİ

ԱԼՄԱԹ

1․ Վէ Ալիֆպէ ճուղ, հալթ չէ գըրըն պը ըրէյէ քուրթ ու գըն ժըպցյէ զարօեան խալքէ քուրտըսթանէ գովմէ Արմէնի ։

2․ Լօմա բէշ մա տանի պը ըրէզ լուղաթան պը ըզմանէ քուրմանճի, ու բաշէ լը պարվան պը ըզմանէ Արմէնի, քի չաղէ խունտանէ զարօեան եէք ճառ ըզմանէ Արմէնիժի հին պըպըն ։

3․ Ու ժըպցյէ տըլէ զարօեան շաղ գըրընէ հարչէքի սու-րաթ պըն տասթէմա հազըր հապու, հար եէքի լը ճիէխօ մա տանի ։

4․ Նիհայէթ հարչէքի ժը տասթէմա տըհաթ ժըպցյէ զարօրա իլմէ խունտան շիրին խույայի գըրընէ մա գըր ։

5․ Ու լը բըշտ ալիֆպէժի՝ ժը համի բէշթըր լազըմ պու նագլիաթըրք ժըպցյէ հին պույէ զարօեան՝ մա տանի ։

6․ Հիվի էմա հանէ՝ քի ժըվէ բէվա, հարգա ղէյրաթըրք խույայի պըպի, ժըվէ կալըրք գանճըրա տասթ տըպէ պա-վէժըմ խույայի գըրինէ ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

Ա Զ Դ

1 . Ներկայ համառօտ Այբբենարանս յատկապէս Քիւրտիստանի մէջ գտնուած հայրենի լեզունին խօսելէ զուրկ Հայազգի մանկանց համար յօրինեցաւ ։

2 . Ասոր համար թէ բառերը և թէ խօսքերը ընտրանօք մը նախ անոնց հասկցած Քիւրտերէն լեզուովը դրինք որ ապա Հայերէն լեզուն խօսիլն ու հասկընալն ալ միանգամայն կարենան սորւիլ ։

3 . Զուարճալի ընելու համար առձեռն պատրաստ պատկերներով ալ ջանացինք զարդարել ։

4 . Վերջապէս ուսումը և գիտութիւնը սիրելի ընելու համար առայժմ ձեռքերնէս ինչ կուգար նէ 'ի գործ դրինք ։

5 . Ին վերջն ալ տղոց առաջին պարտուցը և ամեն բանէ առաջ գիտնալ պէտք եղած բաներու վրայ համառօտ քաղուած մը դրինք ընթերցանութեան համար ։

6 . Յուսամք թէ ձեռնարկութեանս նպատակը թէ որ զմեզ քաջալերէ՝ ևս կատարելագոյնը կ'ընծայեմք ։

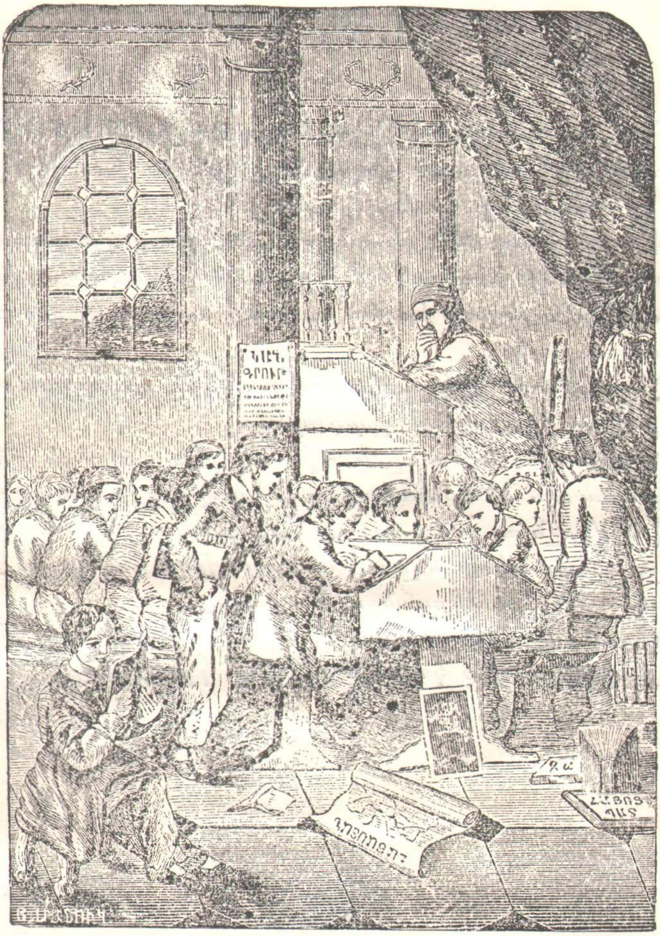

Գիրքն գանձէ քեզ բիւր բարի, գրելով զիմաստս 'ի տախտակի,
Զնա արկ 'ի քոյդ պարանոցի, որ պատուական է քան զոսկի ։
Դուռըն բանայ քեզ գիտութեան, ըզտաճարին իմաստութեան,
Բաղխեա՛ և մուտ արիութեամբ, մի՛ արտաքոյ մնար հեղգութեամբ ։ . . .
Փութա՛ ըզմիտդ վարժել անդուլ, և 'ի շնորհաց չլինիս ամուլ.
Եւ թէ մտօքդ ես բութ և գուլ, ջանիւ զուսմունըն կե՛ր և կո՛ւլ ։
Համարեսցին քեզ բարեկամ, ոյք վասն ուսմանդ հարուն քեզ գան.
Քանզի ապտակ և գաւազան, ունել ըզփառս բազում քեզ տան ։ Ն. Հ. ։

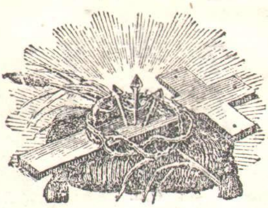

Խա՛չ, օգնեա՛ ինձ։

ա բ գ դ ե զ

է ը թ ժ ի լ

խ ծ կ հ ձ ղ

ճ մ յ ն շ ո

չ պ ջ ռ ս վ

տ ր ց ւ փ ք

և օ ֆ

TBMM KÜTÜPHANESİ

Հըրֆէ կըլօվար ։ Բոլոր — գիր ։

ա բ գ . դ ե զ . է ը թ .
ժ ի լ . խ ծ կ . հ ձ ղ .
ճ մ յ . ն շ ո . չ պ ջ .
ռ ս վ . տ ր ց . ւ փ ք .
և օ ֆ ։ Ըծ իմ ։ Խօսէ մըն ։

Հըրֆէ սարի ։ Գըլխագիր ։

Ա . Բ . Գ . Դ . Ե . Զ . Է . Ը . Թ .
Ժ . Ի . Լ . Խ . Ծ . Կ . Հ . Ձ . Ղ .
Ճ . Մ . Յ . Ն . Շ . Ո . Չ . Պ . Ջ .
Ռ . Ս . Վ . Տ . Ր . Ց . Ւ . Փ . Ք .
Օ . Ֆ ։ Ըծ իմ . Խօսէ մըն ։

Հըրֆէ նըվլըսանտօղան ։ Նօտր — գիր ։

ա բ գ . դ ե զ . է ը թ . ժ ի լ . խ ծ կ . հ ձ ղ .
ճ մ յ . ն շ ո . չ պ ջ . ռ ս վ . տ ր ց . ւ փ ք .
և օ ֆ ։ Ըծ իմ . Խօսէ մըն ։

Ըհա՜ Մովսէս քեզ ցոյց կու տայ ,
Պատուիրանքներն Տասնաբանեայ ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

ա խ չ · բ ծ պ · գ կ ջ · դ հ ռ ·
ե ձ ս · զ ղ վ · է ճ տ · ը մ ր ·
թ յ ց · ժ ն ւ · ի շ փ · լ ո ք ·
օ և ֆ ։ Ա՜ծ իմ · Խօսէ մըն ։

ա ժ ճ ռ · բ ի մ ս · գ լ յ վ · դ խ ն տ ·
ե ծ շ ր · զ կ ո ց · է հ չ ւ · ը ձ պ փ ·
թ ղ ջ ք · և օ և ֆ ։ Ա՜ծ իմ · Խօսէ մըն ։

ա ճ · բ մ · գ յ · դ ն · ե շ · զ ո ·
է չ · ը պ · թ ջ · ժ ռ · ի ս · լ վ ·
խ տ · ծ ր · կ ց · հ ւ · ձ փ · ղ ք ·
և օ և ֆ ։ Ա՜ծ իմ · Խօսէ մըն ։

ֆ օ և · ք փ ւ · ց ր տ · վ ս ռ ·
ջ պ չ · ո շ ն · յ մ ճ · ղ ձ հ ·
կ ծ խ · լ ի ժ · թ ը է · զ ե դ ·
գ բ ա ։ Ա՜ծ իմ · Խօսէ մըն ։

Ահա Դաւիթ սուրբ մարգարէ, Զքեզ կարդալու կը հրաւիրէ ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

Նավէ Հըրֆան: Գրերուն անունները:

այբ · բեն · գիմ · դա · եչ · զա · է · ըթ · թօ · ժէ · ին · լիւն · խէ · ծա · կեն · հօ · ձա · ղատ · ճէ · մեն · յի · նու · շա · ուո · չա · պէ · ջէ · ռա · սէ · վեւ · տիւն · րէ · ցօ · ւիւն · փիւր · քէ · օ · ֆէ: Ըն իմ · խօսէ մըն:

Տառք Ձայնաւորք: Հըրֆէ պըտանկ:

ա · ե · է · ը · ի · ո · օ · ու · իւ · էօ:

Տառք Բաղաձայնք: Հըրֆէ պէտանկ:

բ գ դ զ թ ժ լ խ ծ կ հ ձ ղ
ճ մ յ ն շ չ պ ջ ռ ս վ տ ր ց
ւ փ ք ֆ

Խաչին շնորհօք գիրերը ճանչցար,
Եւ հիմա փութով վանկերն 'ի միտ առ:

TBMM KÜTÜPHANESİ

բա գա դա զա թա ժա լա խա
ծա կա հա ձա ղա ճա մա յա
նա շա չա պա ջա ռա սա վա
տա րա ցա ւա փա քա ֆա եա

բե գե դե զե թե ժե լե խե
ծե կե հե ձե ղե ճե մե յե
նե շե չե պե ջե ռե սե վե
տե րե ցե ւե փե քե ֆե *

բէ գէ դէ զէ թէ ժէ լէ խէ
ծէ կէ հէ ձէ ղէ ճէ մէ յէ
նէ շէ չէ պէ ջէ ռէ սէ վէ
տէ րէ ցէ ւէ փէ քէ ֆէ եէ

բը գը դը զը թը ժը լը խը
ծը կը հը ձը ղը ճը մը յը
նը շը չը պը ջը ռը սը վը
տը րը ցը ւը փը քը ֆը եը

բի գի դի զի թի ժի լի խի
ծի կի հի ձի ղի ճի մի յի
նի շի չի պի ջի ռի սի վի
տի րի ցի ւի փի քի ֆի եի

TBMM KÜTÜPHANESİ

բո գո դո զո թո ժո լո խո
ծո կո հո ձո ղո ճո մո յո
նո շո չո պո ջո ռո սո վո
տո րո ցո ւո փո քո ֆո *

բօ գօ դօ զօ թօ ժօ լօ խօ
ծօ կօ հօ ձօ ղօ ճօ մօ յօ
նօ շօ չօ պօ ջօ ռօ սօ վօ
տօ րօ ցօ ւօ փօ քօ ֆօ եօ

բու գու դու զու թու ժու լու
խու ծու կու հու ձու ղու ճու
մու յու նու շու չու պու ջու
ռու սու վու տու րու ցու ւու
փու քու ֆու եու

բիւ գիւ դիւ զիւ թիւ ժիւ լիւ
խիւ ծիւ կիւ հիւ ձիւ ղիւ ճիւ
միւ յիւ նիւ շիւ չիւ պիւ ջիւ
ռիւ սիւ վիւ տիւ րիւ ցիւ ւիւ
փիւ քիւ ֆիւ եիւ

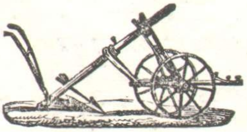

Արօրդ 'ի յակօս , ձեռքդ յաշխատութիւն ,
Չը պակսիր երբէք քեզի բարութիւն :

TBMM KÜTÜPHANESİ

բէօ գէօ դէօ զէօ թէօ ժէօ լէօ
խէօ ծէօ կէօ հէօ ձէօ ղէօ ճէօ
մէօ յէօ նէօ շէօ չէօ պէօ ջէօ
ռէօ սէօ վէօ տէօ րէօ ցէօ ւէօ
փէօ քէօ ֆէօ եէօ

Հրեշտակաց հըսկած գիրքը,
Քեզի կու տայ բարեաց ձիրքը։

աբ ագ ադազ աթ աժ ալ ախ
ած ակ ահ աձ աղ աճ ամ այ
ան աշ աչ ապ աջ առ աս ավ
ատ ար աց աւ ափ աք աֆ *

եբ եգ եդ եզ եթ եժ ել եխ
եծ եկ եհ եձ եղ եճ եմ եյ
են եշ եչ եպ եջ եռ ես եվ
ետ եր եց եւ եփ եք եֆ *

TBMM KÜTÜPHANESİ

էբ էգ էդ էզ էթ էժ էլ էխ
էծ էկ էհ էձ էղ էճ էմ էյ
էն էշ էչ էպ էջ էռ էս էվ
էտ էր էց էւ էփ էք էֆ *

ըբ ըգ ըդ ըզ ըթ ըժ ըլ ըխ
ըծ ըկ ըհ ըձ ըղ ըճ ըմ ըյ
ըն ըշ ըչ ըպ ըջ ըռ ըս ըվ
ըտ ըր ըց ըւ ըփ ըք ըֆ *

իբ իգ իդ իզ իթ իժ իլ իխ
իծ իկ իհ իձ իղ իճ իմ իյ
ին իշ իչ իպ իջ իռ իս իվ
իտ իրից իւ իփ իք իֆ *

ոբ ոգ ոդ ոզ ոթ ոժ ոլ ոխ
ոծ ոկ ոհ ոձ ող ոճ ոմ ոյ
ոն ոշ ոչ ոպ ոջ ոռ ոս ով
ոտ որ ոց ու ոփ ոք ոֆ *

օբ օգ օդ օզ օթ օժ օլ օխ
օծ օկ օհ օձ օղ օճ օմ օյ
օն օշ օչ օպ օջ օռ օս օվ
օտ օր օց օւ օփ օք օֆ *

TBMM KÜTÜPHANESİ

էօբ էօգ էօդ էօզ էօթ էօժ էօլ
էօխ էօծ էօկ էօհ էօձ էօղ էօճ
էօմ էօյ էօն էօշ էօչ էօպ էօջ
էօռ էօս էօվ էօտ էօր էօց էօփ
էօք էօֆ

ուբ ուգ ուդ ուզ ութ ուժ ուլ
ուխ ուծ ուկ ուհ ուձ ուղ ուճ
ում ույ ուն ուշ ուչ ուպ ուջ
ուռ ուս ուվ ուտ ուր ուց ուփ
ուք ուֆ

իւբ իւգ իւդ իւզ իւթ իւժ իւլ
իւխ իւծ իւկ իւհ իւձ իւղ իւճ
իւմ իւյ իւն իւշ իւչ իւպ իւջ
իւռ իւս իւվ իւտ իւր իւց իւփ
իւք իւֆ

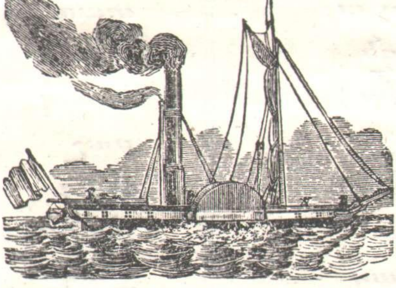

Հընարքներուն մէջ մարդկային մըտքին,
Պինտ գերազանցն է գիւտ շոգենաւին ։

Լուղաթէ եէք տանկ Գուրմանճի ու Էրմէնի ։

Միանման բառեր Քիւրտերէն և Հայերէն ։

աղ	ես	մըշկ	մուկ
ախ	հող	մառ	օձ
ամ	մենք	մու	մազ
ավ	ջուր	նա՛	ո՛չ
աֆ	աս	նան	հաց
բաչ	լաթ	նավ	մէջ
գալ	ծեր	շաշ	վեց
գառ	ուլ	շիր	կաթ
գավր	քար	չալ	փոս
գուլ	վէրք	չամ	գետ
դա	դուն	չառ	չորս
դար	թաց	պա	հով
եէք	մէկ	պառ	բեռն
զաֆ	շատ	պարֆ	ձիւն
ըմր	կեանք	պավ	հայր
ժան	ցաւ	ջաբ	ձախ
լաշ	դի	ջավղ	աչք
լընկ	ոտք	սէյ	շուն
խավ	քուն	վահշ	խոզ
խառ	շուտ	տառ	ծառ
կեահ	եզն	տասթ	ձեռք
հըրֆ	գիր	տանկ	ձայն
հըրջ	արջ	րաշ	սեւ
հուր	մանր	փագ	սուրբ
ղանճ	լաւ	փարտ	մէկ
ղուլ	ծակ	քաշն	հին
մէր	այր	քապ	մէգ

TBMM KÜTÜPHANESİ

Այս մարդը հոգնած պանդուխտ ճամբորդ մ'է,
Նըստեր իր չորս դին զաշխարհ կը դիտէ։

Լուշէթէ եկք տանկ Գուրմանձի, տու տանկ Արմէնի։

Մ՝էավանկ Բիւրփերէն, Երկավանկ Հայերէն բառեր։

աշ	ջա ղացք	լավ	որ դի
արտ	դե տին	խէր	բա րի
առ	ա լիւր	կուղ	ըն կոյզ
բազ	ոչ խար	հէք	հաւ կիթ
բէթ	հաս տատ	ղավլ	պայ ման
գառ	վաս տակ	ճա	գա րի
գուլր	զա ւակ	ճան	հո գի
գօն	խո րան	ճավ	կը տաւ
ղար	դե ղին	մահ	ա միս
ղէր	ոս կի	նաս	ճա նաչ
ղիվ	ար ծաթ	շավ	գի շեր
թազ	գըն տակ	շէր	առ իւծ
թառ	բա ժին	շէք	կար ծիք
թէյր	թըռ չուն	չանտ	քա նի
ժիր	ու ժով	չու	գը նացք
ժուռ	ա ղոխ	պաժ	ան ջուր
լաճ	տը ղայ	պառ	պը տուղ

TBMM KÜTÜPHANESİ

պէժ	հա սակ	տան	ծե ծած
պխսթ	քը սան	տավ	բե րան
ջանկ	զան գակ	տահ	տա սըն
ռասթ	չի տակ	տուր	հե ռու
սար	գը լուխ	բավ	փա խուստ
սաֆ	յըս տակ	բօժ	ա րեւ
սալ	տա րի	քէմ	պա կաս
սիր	սըխ տոր	քիղ	աղ ջիկ
սօնտ	եր դում	փալ	վի ճակ

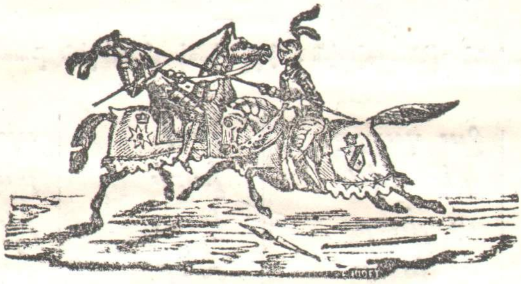

Մարդ թէ իր հախէն բաւականանար ,
Աշխարհիս վրայ կռիւ չէր ըլլար ։

Լուղաթէ տու տանկ Գուրմանձի ու Երմէնի ։

Քիւրտերէն և Հայերէն երկվանկի բառեր ։

ա խըր	ա խոռ	բէշ քէշ	ըն ծայ
ա կըր	կը րակ	դա նի	աղ բիւր
աղ ման	եր կինք	գաշ շա	տէր տէր
բա շին	վեր ջին	դա ալ	լե ղի
բա յիղ	ա շուն	դըր շըք	թըր թու

H.H.
242
33

TBMM KÜTÜPHANESİ

TBMM KÜTÜPHANESİ
YER NO:198803347
DMBS :198810409

NOT: KİTABIN 1. SAYFASI NOKSANDIR

H.H.
242
33

դա վա	վի սայ	խա սար	վը նաս
դու վա	ցա մաք	խըյ ալ	ե րազ
զէն կին	հա րուստ	խըր զան	աղ քատ
է մա	մե րին	խօ տէ	աստ ուած
է վա	ձե րին	կա լօ	արդ եօք
է տըն	մէկ ալ	կա մէշ	գո մէշ
ըզ ման	լե զու	կա նըմ	ցո րեն
սը պի	ճեր մակ	կըլ կըլ	կո րեկ
ը րու	ե րես	կո րի	գու լայ
ը ռէզ	այ գի	կուն տըկ	գեղ ջուկ
թա լան	ա ւար	կուէ տա	կա պած
թի րի	խա ղող	հա վէս	բաղ ձանք
ժը պօ	հա մար	հա վին	ա մառ
ժը նըք	կը նիկ	հա վալ	ըն կեր
ժը մա	մեղ նէ	հար գա	թէ որ
ժը վա	ձեղ նէ	հա րէ՛	ա յո՛
ի ման	հա ւատ	հէս թըր	ջո րի
ի շառ	ի մաց	ղա զէպ	պա տիժ
ի լըմ	ի մաստ	ղա լամ	գը րիչ
լը սար	վե րայ	ղու կի	կա շառ
խա ռապ	ա ւեր	ճա ղա	տան ջանք
խա շըմ	ան գէտ	ճի նօք	լու սնոտ

Մարմնով և արեամբ Փրկիչ Յիսուսի,
Միշտ մեր մեղքերուն քաւութիւն լինի ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

մա վուժ	չա միչ	վա լայ	պա րապ
մար թալ	վա հա՛ն	տա ղի	մա նած
մը րար	մե ռած	տար ղի	ա սեղ
մի նայ	նը մա՛ն	տը ղի	գաղ տուկ
մօ րի	հը րու՛ն	րէ վա՛ն	ճամ բորդ
նա՛ փաք	ա՛ն սուրբ	րէ վա	խը՛ն դիր
նը մէժ	ա ղօթք	րա ղի	հա ւան
շույ նէ	փո խա՛ն	փա լայ	մը շակ
շամ մալ	հիւ սիս	քօ լա՛նտ	փո րած
շա գըր	շա քար	քա նո՛ն	կա նոն
ուն տա	կո րած	քուն տուր	դը դում
վօ լըթ	եր կիր	քու բըք	կա րաս
չա րէ	հը ՛նար	օ րաղ	ման գաղ
չը մա	րին չու	օր թագ	բաժ նորդ
պա ռան	անձ րեւ	օ լագ	գը րաստ
պա հար	գա րուն	օ թագ	սեն եակ
պի նօք	հո տած	ֆա նար	լապ տեր
պը ռա	եղ բայր	ֆը էլ	վարք բարք
սը վըք	թե թեւ	ֆիլթ նէ	դըր դօղ

Ցիչէ Ճապըղջուր գետին եզերքի,
Անառիկ ամրոցն հին Հայաստանի :

Լուղաթէ սէ տանկ Գուրմանձի ու Երմէնի ։

Երկավանկ բառեր Թուրքերէն և Հայերէն ։

պա ռա նէ
ղի բիք է
լէ միշ տէ
զու պը չըն
լը շա վէ
պը կին նըն
տար կա հէ
պա ժէ րէ
նան պու խօ
ու հա րա
ղու ս րէ
իշ հա նէ
պը թաստ խօ
չէ տը պի
ուձ րէ թըք
տըս թի նի
խօ տէ ժի
իմ տատ տըք
դա պը քէ
տէ ս րէ
մէր պը պէ
գանձ պը պի
քի խօ տէ
հա պի նէ
ձա նէ տա

անձ րև է.
կար կուտ է.
հե ղեղ է.
շուա եր թաք,
գի շե րը.
կը հաս նիք
դը րա նը
քա ղա քին
հա ցը կեր
ու գը նա.
շուտ ե կուր.
գործ մի կայ,
ձե ռօ քըդ
կը կա տը րի.
մէկ վարձ մը
կը առ նուս.
աստ ուած ալ
օգ նու թիւն
քեղ կա նէ.
տէ ե կուր,
մարդ ե ղիր.
լաւ ըլ լաս,
որ աստ ուած
քեղ սի րէ.
քու հո գիդ.

չի տը պէ
լը վըր տէ
տը նէր հըմ
տը նէր հի
փըր գանձ է
ժը դա րա
ժը մա րա
ժը վի րա
թըմ ու թըմ
չի պը գըմ
խա ռայ հաթ
պը կը րըն
չին պը գըն
քի խօ տէ
րահմ պը քէ
տը նէ րա
համ մի րա
րօ հէ մըն
գուշ թի յէ
սուչ է մըն
մըն հըլ կըր
վէ կօ լէ
ժը պօյ է
քը րիս տոս

ինչ կը սէ.
հօս տեղ է.
կը տես նամ.
կը տես նաս.
շատ լաւ է,
քե ղի ալ,
ին ծի ալ,
ի րեն ալ,
ա մէն ժամ.
ինչ ը նեմ.
գէշ ե կաւ.
բը ռու նե ցէք.
սուդ ը րէք,
որ աստ ուած
ս զոր մի,
աշ խար հին.
ա մե նուն.
իմ հո գիս.
զար կեր է.
յան ցանք իմ
զիս վեր ցուր
աս լի ձէն,
որ վա սըն
քըրիս տոս սի

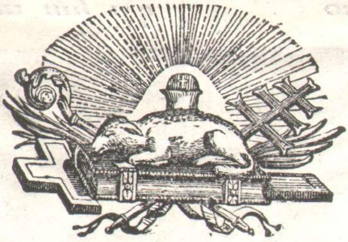

Նշխարհ, սըկիհ, գառն. Սուրբ գիրք,
Խաչ, գաւազանք հովուէձիք ։

Լուղէթէ չար տանկ Գուրմանձի ու Արմէնի ։

Քառադայնի բառեր Քիւրտերէն և Հայերէն ։

ը րօժ է մա	մէր ա ւու րը
տա վէ թը.ք է	հարս նիք մի կայ.
պարխ բահ թի է	գառն ե փած է.
կօշտ է տա լալ	մխոն աղ ւոր է.
նա նը ը րաւ.	հա ցը սեւ է,
ավ է թահ լէ	ջու րը լե ղի,
շավ է թա րի	գի շե րը մու թ,
չի րէ կըր թի	կա թը բըռ նած,
մասթ է թըր չէ	մա ծուն թը թու.
խա նի խա ռապ	անձ րեւ ե կաւ.
պա ռան պառ րի	տուննն ա ւեր է.
ղա վա դէ տա	փե սան մէ ջը
նա խօ չի պու.	հի ւանդ ե ղաւ,
լը տօ չէ կէ	մահ ձի մէջ է,
ղու տա պա րէ	վա ղուց հե տէ
սաղ նա տը պի	չի ող ջա նար
խօ տէ խա լաս	աստ ուած ա ղատ
պը քէ ը վի	ը նէ ղա նի.
տէ ղու սը խոյն	տէ՛ շուտ կար դա՛.
շավ ը րաշ պու	գի շեր ե ղաւ.
պըս թըն քի թէպ	առ գըր քե րըդ.
պը չէ մալ խօ	գը նա տու նըդ.

ոկ հաց լոկ գինի՝ գոհսիրտ գեղջուկին,
աւ է քան զխնճոյս տըժգոհ հարուստին ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

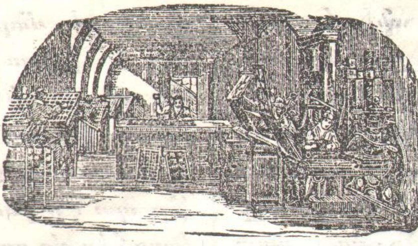

Շատ արհեստներուն, գիւտութիւններուն,
Տիպն եղաւ պատճառ յառաջանալուն։

ՊԱՍՄԱԽԱՆԱ

Վէ սու րէ թէ հա տօվս խա նէ է։ Պի թէզ չէ գը րօղ ձի յէ հա ձա թէ րա. տօվս խա նէ տէ կօ թըն։

Ըվ ուլ բէ չին հա մի .քի թէ պան պը նը վը սան տը նէ տաս թէ չէ տը գը րըն։ Պի հըր ֆէ տաս թէ թէ կօ թըն չա վա լը պա ղահ վան ու կալ լը.ք ձի փէյ տաշ տը պի վէ թարղ հըր ֆէ տաս թէ .քի թէ պան։

Հըր ֆէ տաս թէ .քի թէ պան կալ լը.ք թանկ տը պուն չը մա .քի եէ.ք մը րըվ եէ.ք .քի թէ պը.ք պը կալ լը.ք ղա մա նը.ք պը զօռ տը գա րի պու նը վի սի։ Բա չէ սա նի էթ է տօվս գը րը նէ իհ թաղ պու .քի պը վի .քի թէ պան արղան տար թէ։

Սա նի աթ է տօվս գը րի նէ մը րը վը.ք .քի նա վէ վի օ հան նէս կուտ էմ պէրկ

ՏՊԱՐԱՆ

Այս պատ կե րը տը պա րան է։ Գիրք տը պե լու գոր ծա րա նին՝ տը պա րան կը սուի։

Ին ա ռաջ բօ լոր գիր քե րը ձեռ .քով կը գը րէ ին, որ ձե ռա գիր կը սուի։ Ինչ պէս գու ցէ շա տեր նուդ .քո վը ու շատ տե ղեր կը գըտ նու ին ա սանկ ձե ռա գիր գիր .քեր։

Ձե ռա գիր գիր .քե րը շատ սուղ կըլ լա յին, վա սըն զի մէկ մարդ մը մէկ գիր .քը եր կար ժա մա նա կի մէջ հա զիւ կը գը րէր։

Նո .քը տը պա գը րու թեան ար հես տը հը նար ուե ցաւ, ո րով գիր .քե րը շատ ա ժան կըլ լան։ Տը պա գը րու թեան ար հես տը՝ Յով հան նէս Կուտ տէմ պէրկ ա նու նով Գեր֊

նէ.քի գեր մա նի է իհ-
Թաղ գըր կալ լը.ք նիվ ճու-
բա չէ ղահֆ չէ պու ու-
Թա.ք միլ պու ։

Իհ Թաղ պու յէ տախ գը-
րի նի Թի յէ չառ սատ
պխաթ սա լէ, լա.քիմ պը-
հըր ֆէ Ըր մէ նի տօխ գը-
րի նէ սէ սա սա լէ ։

Ավուլ լը սար տառէ տը նը-
վը սան տըն հըր ֆան տը-
գօլ ան տըն տօ րէ վի ու-
վէ Թարղ տը տօվ սան տըն.
լա.քիմ բա չէ պը րու սաս է
հըրֆ չէ գը րըն գանճ լէ
հաթ ։

Հա մի հըր ֆըր րա սըֆ րէ
ու րու սաս է գա լըպ չէ
գը րըն հըր ֆան տը րը ժան
տըն բա չէ լը կօ րէ յէ գըր-
սա հըր ֆան լը ճամ հավ
ու տու ը րէղ տա Թի նէ
սահ վէ սահ վէ կը րէ տը-
տէ լը սար վի հը պը րէ
գա լըն լէ տը տէ, քա ղը-
ղէ տա Թի նէ սար վի ու-
տը տօվ սէ պը ման կէ նէ լը
սար վի չէ տը պի ։

Վէ շու ղու լան տը նէ րա
մէն կէ նէ տը պէ ժըն, չա-
վա.քի լը ժաա լը նավ սու-
րէ Թէ վի խու յա յէ ։

մա նա ցի մարդ մը հը նա-
րեց, խիստ ան կա տար
ատ տի ճա նի մէջ. ետ.քը
խիստ կա տա րե լա գոր ծե-
ցաւ ու շը.քե ղա ցաւ ։
Տը պա գը րու Թեան՝ աշ-
խար հիս վը րայ հը նար ու ի-
լը՝ չորս հա րիւր .քը սան
տա րի է. իսկ Հա յե րէն
գի րե րով տը պա գը րու-
Թեան ըս կըս ու ի լը ի րեք
հա րիւր տա րի ։
Առ ջի բե րա նը տըպ-
ուե լի.ք խօս.քե րը փայ տի
վը րայ կը գը րէ ին, բո-
լոր տի.քը կը փո րէ ին և
այն պէս կը տը պէ ին. իսկ
վեր ջը կա պար եայ գիր շի-
նե լու ա ղէկ կեր պը գըտ-
նը ուե ցաւ ։
Ա մէն գի րին պը ղըն ձէ
կա ղա պար ներ կը շի նեն,
կա պա րէ շատ մը կը Թա-
փեն, ետ.քը խօս.քին պա-
հանջ մա նը հա մե մատ.քո-
վէ.քով կը շա րեն, ե րես
երես կը կա պեն, վը րան
Թան ձըր մե լան կը.քը սեն,
Թուղ Թը կը դը նեն, վը-
րան գոր ծի.քով մը կո խե-
լով կը տը պեն ։

Աս տը պե լու գոր ծի.քին
մա՛մուլ կըս ուի ինչ պէս կը
տես նու ի վե րի պատ կե րին
մէջ ։

Իհ թաղ պու յէ տօվսէ հըր ֆէ, կալ լաք ֆայ տէ գըր ըր սար տը նէ բէշ հա թը նէ իլ մէ ու մա րի ֆէ թէ չըմ քի ըր հըն տըք զա մա նէ կալ լաք թըշթ մըրըմ գա րի հին պը պէ ժը քի թէ պան ։

Չը գաս քի թէ պան ար զան պը պի . խուն տան ժի զահվ տը պըն ։

Ավ թարգ Ար մէ նըս տա նէ մա ու գուր տըս թա նէ մա պը խուն տա նէ քի թէ պան ու պը հին պու նէ իլ մէ ըռօնի տը գարի պը պի ։

Տէ ղէյ բալթ պը գըն քի ի լիմ տար պը պըն ։

Տը պա գը րու թեան գիւ տը աշ խար հիս վը րայ գի տու թիւն նե րը և ար հեստ նե րը ծաղ կե լուն շատ օգ տա կար ե ղաւ . վա սըն զի քիչ ժա մա նա կի մէջ շատ բան՝ գիր քե րէն կը սոր վը ուի ։

Գիր քե րը քա նի ա ժան ըլ լան , կար դա ցող սոր վող ալ շատ կըլ լայ ։

Ա սանկ ալ մեր Հայ աս տա նի ու Քիւր տիս տա նի լու սա ւո րու թիւ նը և ծաղ կու մը մի մի այն գիրք կար դա լով ու բան սոր վե լով կըր նայ ըլ լալ ։

Ուս տի ջա նա ցէք գի տուն ըլ լալ ։

Թէ չունիս քեզ գիրք , չերթաս գրքատուն ,
Չես կրնար ըլլալ երբէք դու գիտուն ։

ՔԻԹԷՊԽԱՆԱ

Քի թէպ խա նա վա յէ քի թէ տա՝ քի թէ պան գոմ պու յէ ։ Վ՝է սու րէթ՝ սու րէ թէ քի թէպ խա նէ պը նէրհ լը սար տէ րէ կէ չի՞ ղահֆ քի թէ պան ը րէզ տա նը նէ ։

ԳՐՔԱՏՈՒՆ

Գըր քա տուն ը սե լը՝ գիրք ժողվ ուած տեղ ը սել է ։ Աս պատ կե րը գըր քա տու նի պատ կեր է . Նա յէ դա րակ նե րուն վը րայ ի՛նչ շատ գիր քեր շա րած են ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

Ա տէ թէ քի թէպ խա նէ
ղու տա պա րէ վախ թէ
զա մա նէ գա՞ն լը հա մի
գով ման հայրու ։

Իբ նաւլ Աւր մէ նիս տա նէ
ու Գուր ջիս տա նէ տա ժի
կա լըք քի թապ խա նէ մա-
ղըն հա պու նէ ։ Հար գաս
տը չուն տու խան ալըն ու
ժը վան ա գըլ ու սա նի-
աթ հին տը պուն ։ Իօ մա
հա մի գաս ը րա հաթ ու
գանձ ը մըր տը գըր ։

Իա քըմ նու հա քի նա
քի թէպ, ու նա քի թէպ-
խա նէ հա նէ, հա մի գա-
ժի պըլըն կաղ ու հէ սիր
պու նէ ։

Ջու ա լի է տը նէ լը նավ
գով ման քի իմ գանին.
կալ լըք պը նավ ու պը-
տանկ քի թապ խա նէ հա-
նէ կալ լըք ճա մի աթ
ղահվ ֆայ տէ հըլ տը կըր-
թըն ։

Մա րը վէ խօրթ տը գա-
ռի քի թէպ պըս թի նէ-
պը խօյ նի ։ Իա քըմ ֆու-
գա րէ հա մի քի թէպ նը-
գա րի տաւթ պի կին նէ
պըս թի նէ ։ Իօ մա ճի ճի
լը պա ժա ռան լը կուն տան
քի թապ խա նէ ի ճատ գը-
րը նէ պը հա վա լի թի ։ Հա-
մի քի թէպ թէ տա, տա

Գըր քա տու նի սո վո րու-
թիւ նը շատ հին ժա մա-
նակ նե րէ 'ի վեր ա մեն
ազ գաց մէջ ալ կար ։

Հայ աս տա նի և Բիւր-
աս տա նի մէջ ալ հա-
րուստ գըր քա տուն ներ
կա յին ։ Ա մեն մարդ կեր-
թա յին, կը կար դա յին և
ա նոնց մէ խելք և ար-
հեստ ներ կը սոր վէ ին ։
Ա նոր համար ա մեն մարդ
ալ շատ հան գիստ և ա-
ղէկ կապ րէ ին ։
Իսկ հի մա՝ որ գիրք ու
գըր քա տուն չը կայ, ա-
մեն մարդ ալ խեղճ և
աղ քատ ե ղած է ։

Աշ խար հիս ա մեն կող-
մը, ա մեն ծաղ կեալ և
յա ռա ջա դէմ ազ գե րու
մէջ շատ մեծ և ան ուա-
նի գը րա տուն ներ կան.
շատ ժո ղո վուրդ ներ ան-
հա մար օ գուտ կը քա ղեն ։
Հա րուստ մար դիկ ա մեն
գիրք կըր նան առ նուլ ։
Իսկ աղ քատ նե րուն ա-
մեն գիրք առ նու լը սուղ
կլ նայ ։ Ա նոր հա մար
տեղ տեղ, քա ղաք քա-
ղաք գըր քա տուն ներ կը
կազ մեն բա ժա նոր դու-
թեամբ ։ Ա մեն գիրք կառ-
նուն. ա մե նըն ալ կար-

TBMM KÜTÜPHANESİ

նի նէ , հար գաս տը չէ տը-
խուշ նի ա գըլ ու մա րի-
ֆէթ հին տը պի ։

Խուն տող պը ա գըլ ու
հա մի թըշթ տը զա նի , ու
նա խուն տող պէ ա գըլ
ու ահ մագ տը մի նի ։

Թըմ գօվ ման քի խուն-
տող ըն մա զըն ու պը լընտ
տը պըն ։ Յա քիմ նա խուն-
տող գօվ ման ղու լա մէ
խալ գէ նէ ։ Ամ լը խօ նաս
գը ըը նէ լա զը մէ թըմ
խօն ալ ու հին պու նէ
իլ մէ ։

Պէ իլ մի ալթ է ըմ րէ ը-
րա հաթ նը գա ըըն պըդ-
հի նըն լը սար տը նէ ։

Շը պօ յէ հա ղէյ րաթ պը-
գըն ձի ձի պը հա վա լի-
թի քի թէպ խա նէ չէ պը-
գըն . ժը համի քի թէ պան
եէք եէք տը տու տը տու
քի թէպ ժը հա մի թար-
վէ պըս թի նըն պը խուչ-
նըն ,
հին պը պըն քի հուն գէ՞-
նէ . գուր րէ է գէ նէ՞ .
ժը պօ յէ չի՞ խա լը գան-
տը նէ . չա՞ վա ը մի՞ր տը-
գըն ու ժը պօ յէ չի՞ տը-
մը րըն ։

գաւ կեր թան կը կար գան
հոն ։

Կար դա ցո ղը խե լա ցի
կըլ լայ և ա մեն բան կը
գի տնայ . չը կար դա ցո ղը
տըխ մար ու տը գէտ կըլ-
լայ ։

Միշտ կար դա ցող աղ ջե-
ղը կը պայ ծա ռա նան և
ու րիշ նե րուն տէր կըլ-
լան ։ Իսկ չը կար դա ցող
աղ ջե ղը ու րիշ նե րուն
ծա ռայ ։ Ին քը զինք նիս
ճանչ նա լու հա մար միշտ
կար դալ և ա մեն բան
սոր վիլ պէտք է ։

Տղանց գի տու թեան հան-
գիստ կեանք վա րե լիք
չու նինք աշ խար հիս վը-
րայ ։

Ասոր հա մար ջա նա ցէք
որ տեղ տեղ ըն կե րու-
թեամբ գըր քա տուն ներ
հաս տա տէք , ա մեն գըր-
քէ մէկ մէկ , եր կեր կու
օ րի նակ առ նէք . ա մենք-
նիդ ալ կար դաւ կար դաք ,

հաս կը նաք թէ , ի՞նչ էք
դուք . ո րո՞ւ որ դի . ի՞ն-
չու հա մար ըս տեղծ ուեր
էք . ի՞նչ պէս կապ րիք .
մեռ նիք նէ ի՞նչ պի տի
ըլ լաք . և այ լըն ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

ՏԸՑԱՅՑԻ ԽՕՏԵՐԱ

Մըղպարէք խօտկէ՜մա խաշ էլ Մէսին. ամին ։

Պա վէ մա քի լը աղ ման նէ
տա յի , բա գըշ պը պի նա-
վէ դա ·
պը լա պէ փա տի շա հի թի-
յէ դա ·
պը լա պը պի համ տէ դա
չա վա լը աղ մա նէ տա ու-
լը ար տէ տա ։
Նա նէ մա հա մի րօ ժան
պը տէ ի րօ ժը մա րա ։
Ու պար տա ժը մա րա տէյ-
նէ մա , չա վա քի ամ պար
տը տըն տէն տա րէ մա րա ։
Ու մա պա ը մա ձը ու ը-
պան տը նէ , իլլա ը մա խա-
լաս պը գէ ժը խա ռա պի յէ ։
Չը մա քի է թա յէ փա տի-
շա հի թի ու գուվ վէ թի-
թի ու սալ թա նա թէ ա-
պա տի · ա մին ։

ԱՂՕԹՔ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ

Օրհնեալ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս , ամէն ։

Հայր մեր որ յեր կի նըս ես՝
սուրբ ե ղի ցի ա նուն քո ·

ե կես ցէ ար քա յու թիւն
քո ·
ե ղի ցին կամք քո որ պէս
յեր կի նըս՝ և յերկ րի ։

Զհաց մեր հա նա պա-
զորդ տուր մեզ այ սօր ։
Թող մեզ ըզ պար տիս մեր ,
որ պէս և մեք թո ղումք
մե րոց պար տա պա նաց ։
Եւ մի տա նիր ըզ մեզ 'ի
փոր ձու թիւն , այլ փըր-
կեա ըզ մեզ 'ի չա րէ ։
Զի քո է ար քա յու թիւն
և զօ րու թիւն և փառք
յա ւի տեանս · ամէն ։

ԳՈՐԾԱԾԱԿԱՆ ԲԱՌԵՐ

Անդուլ աշխատող մեղուն ժրաջան ,
Մեղր կը շինէ մեզ քաղցրահամ ։

Անխոնջ աշխատող մրջիւնն օրն 'ի բուն ,
Պըտուղ կը քաշէ սակաւով լեցուն

կանըմ	ցորեան	բինձառ	ճակնդեղ
ճա	գարի	բիվաղ	սոխ
նօք	սիսեռն	սիր	սըխտոր
կըւկըւ	կօրեակ	խսօթ	պղպեղ
նիպք	ոսպն	Թըռբ	բողկ
գունձի	շուշմայ	մատանոս	քարսոն
պըղլր	կանափ	բունկ	դաղձ
բանպու	բամբակ	գալամ	կաղամբ
չավտար	հաճար	պընարտ	շողգամ
զիվան	որոմն	գունտուր	դդում
չիշ	կորկոտ	ըսփանաղ	շոմին
տանտըկ	կուտ	փուրչուկլի	սաեպղին
կեայ	խոտ	խաս	հազար
Թուլթուն	ծխախոտ	շաքըր	շաքար
գայ	յարդ	տըմն	ըլուպ

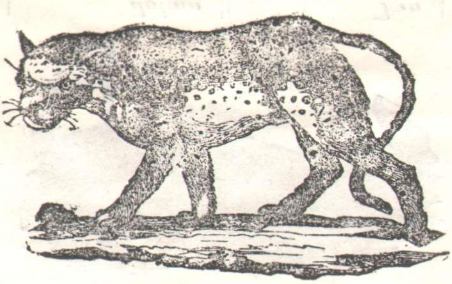

Ինձն է շատ աղուոր գազան մը սիրուն ,
Յատուկ բընակիչ Հայոց լեռներուն ։

TBMM KÜTÜPHANESİ

Անխախտ, անխարդախ կեանք մը թէ կուզես,
Հովուական պարզ կեանք ընտրէ դու քեզ։

Ջայլամ է ասի կամ տէվէ խուշի,
Միշտ բնակիչ է չէօլ անապատի։

չիր	կաթ	պարխ	գառ
մասթ	մածուն	չէլակ	կով
տէվ	թան	կօլըք	հորթուկ
ըռուն	իւղ	կահ	եզ
նըվըռչք	կարագ	կամէշ	գոմէշ
թօ	սեր	ձօնակա	արջառ
գաշք	չորթան	սէւ	խընձոր
կօշթ	միս	հիժիր	թուզ
հէք	հաւկիթ	հէրմօ	տանձ
հընկըփ	մեղր	հընար	նուռ
մէշին	մաքի	խօխ	դեղձ
պարըան	խոյ	կուղ	ընկոյզ
պըղին	այծ	գարտալու	ծիրան
նէրի	քօշ	պխօք	սերկեւիլ
գառըք	ուլ	սալօր	դամօն

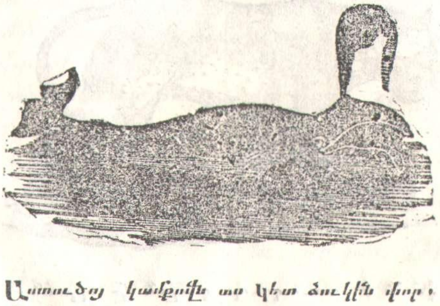

Աստուծոյ կամքովն աս կէտ ձուկին փոր,
Յովնան մարգարէն մնաց իրեք օր։

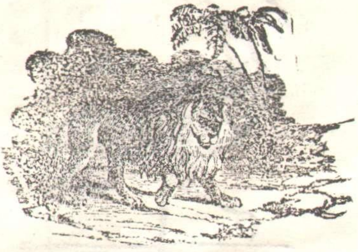

Բարքն ըրաւ զինքը մեծանձն առիւծին,
Թագաւոր բոլոր կենդանեաց սեռին:

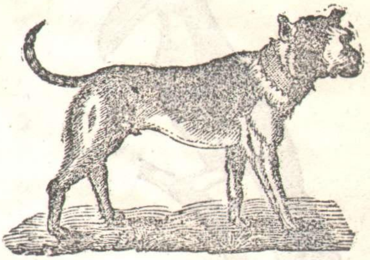

Շունը թէ մէկէ մ'բարիք մը տեսաւ,
Ալ ամենեւին չի մոռնար բնաւ:

պէյիֆ	նուշ	ֆիլ	փիղ
թու	թութ	տէվէ	ուղտ
ուշնէ	բալ	հասալ	ձի
կիլեազ	կեռաս	մըհըն	մատակ
պընտըգ	կաղին	հէսթիր	ջորի
քէսթէնէ	շագանակ	գար	էշ
բօրթուգալ	նարինջ	մանգար	էգ աւանակ
թըրընճ	թուրինջ	գարէնէր	որձ աւանակ
թիրի	խաղող	սէյ	մեծ շուն
կրվըժ	ալոճ	գուչըք	շուն
խիեար	վարունկ	ըրուվի	աղուէս
բալթթեխ	սեխ	կուր	գայլ
ղապաշ	ձմերուկ	գուղա	կուղ
չէր	առխուծ	վահշ	խոզ
բըլին	լինձ	պարազ	վարազ

Թէ օձն 'ի սկըզբան Եւան չը խաբէր,
Իր փորին վըրայ չը պիտի քալէր:

Ի՜նչ հաստ կտուց'է, ի՜նչ բարակ ոտուի,
Աստուծոյ գործքին հի՛չ խելք չը հասնի:

Արագիլ Թռչունն կը շինէ բոյներ,
Ձմեռն տաք երկիր ամառուն զով տեղեր:

մայմուն	կապիկ	հաճաճ	ծիծեռն
հորջ	արջ	գուրմ	որդ
քէրուշ	նապաստակ	քիսու	կրիայ
բըսիկ	կատու	մագ	գորտ
մըշկ	մուկ	մէրու	մըրջուն
գամյք	աղաւնի	մառ	օձ
գալ	կաքաւ	ագռէպ	կարիճ
սուսըք	տատրակ	մէշ	ճանճ
պըլպիլ	սոխակ	մասի	ձուկ
չուչըք	ծընծղուկ	խլանկէճ	խեցգետին
ղազ	սագ	գըլօ	տըղրուկ
էօրտէկ	բադ	սըփի	ոջիլ
մըըըշք	հաւ	քէճ	լու
տիգ	աքաղաղ	պայգուշ	բու
գըժըք	անծեղ	գարմէշ	իշուճանճ

Ջրշուն է ասի որ խունտուզ կըսուի,
Եղեգով տիղմով շինուած տուն ունի.

١	Եէք	1	Մէկ
٢	տըտու	2	երկու
٣	սըսէ	3	երեք
٤	չաու	4	չորս
٥	բէնձ	5	հինգ
٦	շէշ	6	վեց
٧	հավլթ	7	եօթը
٨	հաշլթ	8	ութը
٩	նահ	9	ինը
١٠	Տահ	10	Տասն
١١	եանղտա	11	տասնումէկ
١٢	տանղտա	12	տասնուերկու
١٣	սէղտա	13	տասնուերեք
١٤	չաուտա	14	տասն և չորս
١٥	բանղտա	15	տասն և հինգ
١٦	շանղտա	16	տասն և վեց
١٧	հավտա	17	տասն և եօթը
١٨	հաշտա	18	տասն և ութը
١٩	նօղտա	19	տասն և ինը
٢٠	Պիսթ	20	Քսան
٢١	պիսթ եէք	21	քսանումէկ
٢٢	պիսթ ու տըտու	22	քսանուերկու
٢٣	պիսթ ու սըսէ	23	քսանուերեք
٢٤	պիսթ ու չաու	24	քսան և չորս
٢٥	պիսթ ու բէնձ	25	քսան և հինգ
٢٦	պիսթ ու շէշ	26	քսան և վեց
٢٧	պիսթ ու հավլթ	27	քսան և եօթը
٢٨	պիսթ ու հաշլթ	28	քսան և ութը
٢٩	պիսթ ու նահ	29	քսան և ինը
٣٠	Սիհ	30	Երեսուն
٣١	սիհ ու եէք	31	երեսունումէկ
٣٢	սիհ ու տըտու	32	երեսունուերկու
٣٣	սիհ ու սըսէ	33	երեսունուերեք
٣٤	սիհ ու չաու	34	երեսուն և չորս
٣٥	սիհ ու բէնձ	35	երեսուն և հինգ
٣٦	սիհ ու շէշ	36	երեսուն և վեց
٣٧	սիհ ու հավլթ	37	երեսուն և եօթը
٣٨	սիհ ու հաշլթ	38	երեսուն և ութը
٣٩	սիհ ու նահ	39	երեսուն և ինը
٤٠	Չըլ	40	Քառասուն
٤١	չըլ ու եէք	41	քառասունումէկ
٤٢	չըլ ու տըտու	42	քառասունուերկու
٤٣	չըլ ու սըսէ	43	քառասունուերեք
٤٤	չըլ ու չաու	44	քառասուն և չորս
٤٥	չըլ ու բէնձ	45	քառասուն և հինգ

TBMM KÜTÜPHANESİ

٤٦	չըլ ու շաշ	46	քառասուն և վեց
٤٧	չըլ ու հաֆթ	47	քառասուն և եօթը
٤٨	չըլ ու հաշթ	48	քառասուն և ութը
٤٩	չըլ ու նահ	49	քառասուն և ինը
٥٠	Բէնճի	50	Յիսուն
٥١	բէնճի եէք	51	յիսունմէկ
٥٢	բէնճի տըտու	52	յիսուներկու
٥٣	բէնճի սըսէ	53	յիսուներեք
٥٤	բէնճի չառ	54	յիսուն և չորս
٥٥	բէնճի բէնճ	55	յիսուն և հինգ
٥٦	բէնճի շէշ	56	յիսուն և վեց
٥٧	բէնճի հաֆթ	57	յիսուն և եօթը
٥٨	բէնճի հաշթ	58	յիսուն և ութը
٥٩	բէնճի նահ	59	յիսուն և ինը
٦٠	Շէսթ	60	Վաթսուն
٦١	շէսթ ու եէք	61	վաթսունմէկ
٦٢	շէսթ ու տըտու	62	վաթսուներկու
٦٣	շէշթ ու սըսէ	63	վաթսուներեք
٦٤	շէսթ ու չառ	64	վաթսուն և չորս
٦٥	շէսթ ու բէնճ	65	վաթսուն և հինգ
٦٦	շէսթ ու շէշ	66	վաթսուն և վեց
٦٧	շէսթ ու հաֆթ	67	վաթսուն և եօթը
٦٨	շէսթ ու հաշթ	68	վաթսուն և ութը
٦٩	շէսթ ու նահ	69	վաթսուն և ինը
٧٠	Հաֆթէ	70	Եօթանասուն
٧١	հաֆթէ եէք	71	եօթանասունմէկ
٧٢	հաֆթէ տըտու	72	եօթանասուներկու
٧٣	հաֆթէ սըսէ	73	եօթանասուներեք
٧٤	հաֆթէ չառ	74	եօթանասուն և չորս
٧٥	հաֆթէ բէնճ	75	եօթանասուն և հինգ
٧٦	հաֆթէ շէշ	76	եօթանասուն և վեց
٧٧	հաֆթէ հաֆթ	77	եօթանասուն և եօթը
٧٨	հաֆթէ հաշթ	78	եօթանասուն և ութը
٧٩	հաֆթէ նահ	79	եօթանասուն և ինը
٨٠	Հաշթէ	80	Ութսուն
٨١	հաշթէ եէք	81	ութսունմէկ
٨٢	հաշթէ տըտու	82	ութսուներկու
٨٣	հաշթէ սըսէ	83	ութսուներեք
٨٤	հաշթէ չառ	84	ութսուն և չորս
٨٥	հաշթէ բէնճ	85	ութսուն և հինգ
٨٦	հաշթէ շէշ	86	ութսուն և վեց
٨٧	հաշթէ հաֆթ	87	ութսուն և եօթը
٨٨	հաշթէ հաշթ	88	ութսուն և ութը
٨٩	հաշթէ նահ	89	ութսուն և ինը
٩٠	Նօթ	90	Իննսուն

TBMM KÜTÜPHANESİ

٩١	նօթ ու եէք	91	իննսունումէկ
٩٢	նօթ ու տըտու	92	իննսունուերկու
٩٣	նօթ ու սըսէ	93	իննսունուերեք
٩٤	նօթ ու չառ	94	իննսուն և չորս
٩٥	նօթ ու բէնճ	95	իննսուն և հինգ
٩٦	նօթ ու շէշ	96	իննսուն և վեց
٩٧	նօթ ու հաֆթ	97	իննսուն և եօթը
٩٨	նօթ ու հաշթ	98	իննսուն և ութը
٩٩	նօթ ու նահ	99	իննսուն և ինը
١٠٠	Սատ	100	Հարիւր
١٠١	սատ ու եէք	101	հարիւր մէկ
١٠٢	սատ ու տըտու	102	հարիւր երկու
١٠٣	սատ ու սըսէ	103	հարիւր երեք
١٠٤	սատ ու չառ	104	հարիւր չորս
١٠٥	սատ ու բէնճ	105	հարիւր հինգ
١٠٦	սատ ու շէշ	106	հարիւր վեց
١٠٧	սատ ու հաֆթ	107	հարիւր եօթը
١٠٨	սատ ու հաշթ	108	հարիւր ութը
١٠٩	սատ ու նահ	109	հարիւր ինը
١١٠	սատ ու տահ	110	հարիւր տասը
١٢٠	սատ ու պիսթ	120	հարիւր քսան
١٣٠	սատ ու սիհ	130	հարիւր երեսուն
١٤٠	սատ ու չըլ	140	հարիւր քառասուն
١٥٠	սատ ու բէնճի	150	հարիւր յիսուն
١٦٠	սատ ու շէսթ	160	հարիւր վաթսուն
١٧٠	սատ ու հաֆթէ	170	հարիւր եօթանասուն
١٨٠	սատ ու հաշթէ	180	հարիւր ութսուն
١٩٠	սատ ու նօթ	190	հարիւր իննսուն
٢٠٠	Տու սատ	200	Երկու հարիւր
٣٠٠	սէ սատ	300	երեք հարիւր
٤٠٠	չառ սատ	400	չորս հարիւր
٥٠٠	բէնճ սատ	500	հինգ հարիւր
٦٠٠	շաշ սատ	600	վեց հարիւր
٧٠٠	հաֆթ սատ	700	եօթը հարիւր
٨٠٠	հաշթ սատ	800	ութը հարիւր
٩٠٠	նահ սատ	900	ինը հարիւր
١٠٠٠	Հազար	1000	Հազար
١١٠٠	հազար ու սատ	1100	հազար հարիւր
١٢٠٠	հազար տու սատ	1200	հազար երկու հարիւր
١٣٠٠	հազար սէ սատ	1300	հազար երեք հարիւր
١٤٠٠	հազար չառ սատ	1400	հազար չորս հարիւր
١٥٠٠	հազար բէնճ սատ	1500	հազար հինգ հարիւր
١٦٠٠	հազար շաշ սատ	1600	հազար վեց հարիւր
١٧٠٠	հազար հաֆթ սատ	1700	հազար եօթը հարիւր
١٨٠٠	հազար հաշթ սատ	1800	հազար ութը հարիւր

TBMM KÜTÜPHANESİ

١٩٠٠	հազար նահ սատ	1900	հազար ինը հարիւր
٢٠٠٠	Տու հազար	2000	Երկու հազար
٣٠٠٠	սէ հազար	3000	երեք հազար
٤٠٠٠	չառ հազար	4000	չորս հազար
٥٠٠٠	բէնճ հազար	5000	հինգ հազար
٦٠٠٠	շաշ հազար	6000	վեց հազար
٧٠٠٠	հաֆթ հազար	7000	եօթը հազար
٨٠٠٠	հաշթ հազար	8000	ութը հազար
٩٠٠٠	նահ հազար	9000	ինը հազար
١٠٠٠٠	Տահ հազար	10000	Տասը հազար
٢٠٠٠٠	պիսթ հազար	20000	քսան հազար
٣٠٠٠٠	սիհ հազար	30000	երեսուն հազար
٤٠٠٠٠	չըլ հազար	40000	քառասուն հազար
٥٠٠٠٠	բէնճի հազար	50000	յիսուն հազար
٦٠٠٠٠	շէսթ հազար	60000	վաթսուն հազար
٧٠٠٠٠	հաֆթէ հազար	70000	եօթանասուն հազար
٨٠٠٠٠	հաշթէ հազար	80000	ութսուն հազար
٩٠٠٠٠	նօթ հազար	90000	իննսուն հազար
١٠٠٠٠٠	Սատ հազար	100000	հարիւր հազար
٢٠٠٠٠٠	դու սատ հազար	200000	երկու հարիւր հազար
٣٠٠٠٠٠	սէ սատ հազար	300000	երեք հարիւր հազար
٤٠٠٠٠٠	չառ սատ հազար	400000	չորս հարիւր հազար
٥٠٠٠٠٠	բէնճ սատ հազար	500000	հինգ հարիւր հազար
٦٠٠٠٠٠	շաշ սատ հազար	600000	վեց հարիւր հազար
٧٠٠٠٠٠	հաֆթ սատ հազար	700000	եօթը հարիւր հազար
٨٠٠٠٠٠	հաշթ սատ հազար	800000	ութը հարիւր հազար
٩٠٠٠٠٠	նահ սատ հազար	900000	ինը հարիւր հազար
١٠٠٠٠٠٠	եէք միլիոն	1000000	Մէկ միլիոն
٢٠٠٠٠٠٠	դու միլիոն	2000000	երկու միլիոն
٣٠٠٠٠٠٠	սէ միլիոն	3000000	երեք միլիոն
٤٠٠٠٠٠٠	չառ միլիոն	4000000	չորս միլիոն
٥٠٠٠٠٠٠	բէնճ միլիոն	5000000	հինգ միլիոն
٦٠٠٠٠٠٠	շէշ միլիոն	6000000	վեց միլիոն
٧٠٠٠٠٠٠	հաֆթ միլիոն	7000000	եօթը միլիոն
٨٠٠٠٠٠٠	հաշթ միլիոն	8000000	ութը միլիոն
٩٠٠٠٠٠٠	նահ միլիոն	9000000	ինը միլիոն
١٠٠٠٠٠٠٠	Տահ միլիոն	10000000	Տասը միլիոն
٢٠٠٠٠٠٠٠	պիսթ միլիոն	20000000	քսան միլիոն
٣٠٠٠٠٠٠٠	սիհ միլիոն	30000000	երեսուն միլիոն
٤٠٠٠٠٠٠٠	չըլ միլիոն	40000000	քառասուն միլիոն
٥٠٠٠٠٠٠٠	բէնճի միլիոն	50000000	յիսուն միլիոն
٦٠٠٠٠٠٠٠	շէսթ միլիոն	60000000	վաթսուն միլիոն
٧٠٠٠٠٠٠٠	հաֆթէ միլիոն	70000000	եօթանասուն միլիոն
٨٠٠٠٠٠٠٠	հաշթէ միլիոն	80000000	ութսուն միլիոն
٩٠٠٠٠٠٠٠	նօթ միլիոն	90000000	իննսուն միլիոն

TBMM KÜTÜPHANESİ

Ադամ'ի դրախտին, դրախտն 'ի Հայաստան,
Բոլոր ազգ մարդկան անկէ սերեցան ։

ՄԻՒԽԹԱՍԱՐԻ

ՆԱԳԼԻ ԳՈՎՄԻ ԱՐՄԷՆԻ

Բզմանէմա Արմէնի․ ըզմանէ Ադամ, պապէմա ավուլ է ։

Ժը Ադամէ հաթա իրօ հավթ հազառ տու սաթ հաշթէ ու բէնձ սալ է․ ըզմանէ Արմէնի, աշխբառ պէլու է, քի ըզմանէ Ադամ է ։

Բըշթ նագըլ գրինէ քիթէպէ բագըշ․ համի գավմանժի նագըլ տըգըն, ու շահատաթի տըգըն, քի ձէննէթէ Ադամ ալյէ բօժ հըլաթ, լը Արմէնսթանէ ու կէմիյէ Նուհ փէյղամպէրժի լըսար չիւեայէ Մասիս է ըռուներշտ ։

Չըմքի հաթա իրօժի ձիյէ վէ պաժէրան, կունտան, արտան ու չամյն, պը ըզմանէ Արմէնիէ թէ կաղի գըրըն ։

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Մեր Հայոց լեզուն, առաջին պապերնուս Ադամին լեզուն է ։

Ադամէն մինչև հիմայ եօթը հազար երկու հարիւր ութսուն և հինգ տարի է ։ Հայոց լեզուն Ադամայ լեզուն ըլլալը խիստ յայտնի է ։

Բոլոր Սուրբ գիրքը՝ պատմելէն ետքը, ամէն ազգեր ալ կը պատմեն, և կը վկայեն Ադամայ դրախտը Արևելքի կողմը Հայաստանի մէջ ըլլալը, ու Նոյ նահապետի տապանն ալ Մասիս լերան վերայ նստիլը ։

Վասն զի մինչեւ հիմա ան տեղուանք թէ քաղաքներու, գեղերու, թէ արտերու և գետերու անուններ Հայոց լեզուի բառերով կը կոչուին ։

Չալա քի պըն չիքայէ Մասիս կունոտէ Ակոռի . քի լըվէ տայէ , Նոյ փէյղամպար բըշտ ըռապունէ ; ըժիկամի լըվէ տարէ ըրէզ տանի , չալա քի Նազըժ քիլթապժի շըհատաթի տըգէ , նավ քիլթէպէ Օային . սարի նահ խանի պխսթ , արկ ուռ . ըրէզ տանի քի , պը ըզմանէ ըզման` հըրֆէ րէ ոււիւն ունոտայ գըրըն . լօմա Ակօռի տըպէժըն . լաքիմ ըռաստէվըի արկ ուռի է :

Նմալըք ժի ըժդարա քի շըհատաթի տըքէ . ըզմանէ Արմէնի , ըզմանէ Ադամ է . իշաէ պաժէրէ Նախջըվան , քի պը ըզմանէմա Արմէնի , նախ` ավուլ , իջևան , զօնաղ , քի Նուհ ժը կէմի տարագաթ , ավուլ լըվէտարէ ըռունըշտ , հաթա իրօ պը ըզմանէ Արմէնի Նախջըվան թէ կաղի գըրըն :

Ինչպէս որ Մասիս լերան ստորոտը Ակոռի ըսուած գեղը , ուր որ Նոյ նահապետ տապանէն ելլելէն ետքը խաղողի ուռ տնկեց , որուն Աստուածաշունչ գիրքն ալ կը վկայէ , Ծննդոց ինը գըլուխին` քսան համարի մէջ , արկ ուռ , այսինքն , ուռը դրաւ կ'ըսուի . որ երկար ժամանակ անցնելով բերնէ բերան , ըէ և ւիւն ( ր , ւ ) գրերը կորսուելով , Ակոռի կ'ըսեն , որ շիտակը` արկ ուռի է :

Երկրորդ քեղի օրինակ մի ալ , որ կը վկայէ Հայոց լեզուն Ադամայ լեզուն ըլլալը . ահա` Նախջուան քաղաքը , որ նախ իջեւան ըսել է . որ Նոյ նահապետ տապանէն ելած ատենը առաջին նետը ան տեղը ըրաւ , անոր համար Նախջուան կ'ըսուի ան տեղին անունը ամեն ազգաց լեզուներով մինչեւ ցայսօր :

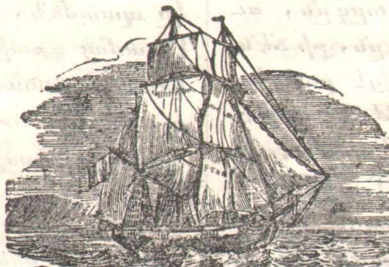

Մասիս լեռն նստեալ Նոյեան Տապանին ,
Է երկրորդ պարծանք Հայոց աշխարհին :

TBMM KÜTÜPHANESİ

Հուն պըրգավմի Հայըն, եա-
խօտ Արմէնի. ու պը խմանժի
քրիստոնեայ. Իտալի, Փորա-
պաքի գուրմանձ համի խաա-
վիրա Ֆըլլայ կաղը տըրգէ. լա-
քիմ հուն Ֆըլլայ նընըն. պը
գովմիթի Արմէնինէ. պը
մաստապ ժի Իտալին է. հուն
Ֆըլլայ նընընն գանձ պը պանըրն:
Ու համի գովմայն ու փատի-
շահայն գովէմարա Արմէնի
կաղի տըրգըն, ու մաստապէ-
մարաժի Իտալի. մասէհիա:
Չախա քի փատիշահէմաժի
գովէմարա պը Թըքի կաղի
տըրգէ միլլէթի Արմէնեան,
ու պը մաստապժի. Իտալի,
մասէհիա Խրիստեան կաղի
տըրգէ:
Իշտէ նըղանիթիէ վա աֆգաս
պըլընտ պույէ լը սարվա հա-
Թանավէ ապատ ունտա գըրի-
յէ, պը նավէ ղուլամի հէսիրի
ֆէլէհի տանիէ լը սարվա.
շույնէ նավէ Արմէնի, Ֆըլ-
լայ տանիյէ. ու կաղի տըրգըն:
Աֆ կաղի գըրին գապահա-
Թըք նընէ գուրմանձան. չը-
մա քի ավանժի նըղանըն.
հարգա պըղանըն կաղի նա
գըն:
Բընկայ հուն հավուտուրա
Ֆըլլայ կաղի տըրգըն. ու նա-
վէ Ֆըլլայ ղապուլ տըրգըն լը
սարվա. գուրմանձժի տըպէ
կաղի պըքէ:
Քըպօյէհա լօմագըրընըքէմա
Թունունէ ժըվան. հարգա

Դուք ազգաւ Հայ, կամ
Արմէնի* էք, և կրօնքով ալ
Քրիստոնեայ, Թէպէտ քիւր-
տերը բոլոր քրիստոնէից Ֆըլ-
լայ կ'ըսեն. բայց քրիստոն-
եայք հիչ մէկ ժամանակ մի
Ֆըլլայ չ'են, և չ'են ըլլար.
ուրեմն ոչ ազգաւ և ոչ ալ
կրօնքով դուք Ֆըլլայ էք:
Իւ մանաւանդ ամէն տէրու-
Թիւն ալ Հայոց ազգին Ար-
մէնի կ'ըսեն, և կրօնքով ալ
ուղղափառ քրիստոնեայ են:
Ինչպէս որ Օսմանեան տէ-
րութիւնն ալ միլլէթի Ար-
մէնիան կը կոչէ և քրիս-
տոնէութեան համար ալ
Մէսիհի, Իտալի, և Խրիս-
տիեան կ'ըսէ:
Ահա տգիտութիւնը այնքան
զօրացեր է ձեր վերայ որ մին-
չեւ անգամ ազատ անուննիդ
գերութեան և ծառայու-
Թեան փոխարկեր են, Ար-
մէնի ըսելու տեղը Ֆըլլայ
կ'ըսեն:
Այս յանցանքը քիւրտերուն
չէ, և չեմ դներ անոնց վե-
րան. որովհետեւ անոնք ալ
դիտմամբ չ'են կանչեր ձեզի
գերի կամ ծառայ:
Երբոր դուք ձեզէն կ'ընդու-
նէք Ֆըլլայ բառը, և իրարու
ալ մէջերնիդ կը կանչէք, 'ի
հարկէ անոնք ալ կը կանչեն:

Վանորոյ մեղադրելու չ'է,
ոչ զանոնք և ոչ ձեզի. որով

TBMM KÜTÜPHANESİ

հուն ու հարգա ավան, ժըպօյէ
նըշանըթի վէ հալէտա մանէ ։
Իյ բընկա գուրմանձան քի
ժը վօրա Փըլլայ կազը ադըն
զըլըստը է, հուն Փըլլայ նըընըն ։
Չումքի լուղաթէ Փըլլայ,
ղուլամ, հէսիր, Փէլլահ է,
հուն նամ ղուլամըն նամ հէ-
սիրըն ու նամըի Փալլահըն ։
Լաքին ժը վէ բէվա կարազ-
իժպիր պըքըն լուղէթէ Փըէ-
լայ, շուլնէմի Արմէնիա ու Խա-
մի կազը պըքըն հալուստուրա ։
Չումքի հուն գուրրէ Հայ-
կէնէ, քի հըրգմէմի տու հա-
զար սէ սաթ ու բէնձի սալ
ավուլ ժը զայինէ Խոս հա-
պու. ու բըշտ զայինէ Խաժի
հաթա հազար չըլ ու բէնձ
սալ մա պու ։

Հաթա ըսօժէ պապէմա
Հայկ, Նուհ սաղ պու, ըղ-
մանէ համի մարիվան եէք
պու. չափա քի քիթապէ
բագըըշ տըպէժէ. «Տընէ հա-
մի եէք ըղման պու. եէք լու-
ղէթ համիրա ։
Ժը Ադամէ հաթա Նուհ
տահ պապ տըպի, պը հէ-
սապժի հազաա չաշ սաթ
սալ. լը նավ սֆգաս փախը-
թէ ըղմանէ Ադամ հին զա-
լատ նա պու ։
Գընկա Նուհ փէյղամպէր ժը
կէմիյէ տարգաթ, տիսա վէ
ըղմանէ պու. չավաքի լըժա-
լը սար Արկուաի ու Նախչը-

հետեւ չ'էք գիտէր ։

Շատ ուրեմն թէպէտ և քիւր-
տերը ձեզի Փըլլայ կը կոչեն,
բայց դուք Փըլլայ չէք ։
Որովհետեւ Փըլլայ բառը,
ծառայ, գերի, մշակ ըսել
է, դուք ոչ ծառայ էք, ոչ
գերի էք և ոչ ալ մշակ էք ։
Ուստի ասկէց ետեւ պէտի
մոռնաք Փըլլայ բառը, Ար-
մէնի և Քրիստոնեայ, կան-
չել սորվեցէք իրարու ։
Որովհետեւ դուք քաջ Հայ-
կին որդիքն էք. որոյ տէրու-
թիւնը Քրիստոսի թուա-
կանէն երկու հազար երեք
հարիւր յիսուն տարի յա-
ռաջ սկսեց, մինչ Քրիստոսի
թուականի հազար քառա-
սուն հինգ տարին տեւեց ։
Մինչեւ մեր մեծ պապ Հայ-
կի ժամանակը, որ Նոյ նա-
հապետ ողջ էր, մարդկանց
լեզուն մէկ էր, ինչպէս որ
Սուրբ գիրքը կը վկայէ. «Եւ
էր ամենայն երկիր լեզու մի և
բարբառ մի ամենեցուն» ։
Ադամէն մինչեւ Նոյ նահա-
պետ տասը ծիւղ կը լինի,
թուով ալ հազար վեց հա-
րիւր տարի, որ այսքան ժա-
մանակի մէջ Ադամին լեզուն
այլայլած չէր ։
Երբոր Նոյ նահապետ տապա-
նէն ելաւ, եւ նոյն լեզուն
էր, ինչպէս որ վերը յիշե-
ցինք, Արկուռի, ու Նախ-

TBMM KÜTÜPHANESİ

վան լուղէթան մա գրաա գրր ։
Նուհա վօլաթէ պապէմա
Արմէնիրսթան է, ու զըմանէ
մաժի զըմանէ Ադամ է ։

Ջուան բառերուն վրայօք ։
Հիմայ մեր հայրենիքը Հայ-
աստան է, և լեզունիս ալ
Ադամին լեզուն է ։

Հովիւ, խաշնարած, երկրագործ, մըշակ,
Էին ամէն մարդ մինչ նախնին մեր Հայկ ։

Արմէնըսթան պը բըժէ
Նուհէ զանձ չէն պու, ու
համի Դ̈գօվման հավէս տը
գըրըն ։
Կալլաք մէրայն ու խօրթան
ըռապուն, փատիշահիթի
հապու, մարըվէ ֆարզանա
ու զանձ հապուն ըը Արմէ-
նըսթանէ ։
Լաքիմ Ռփատիշահիթի էմա
զաթ տասթէ նըֆանձ ու
խառապ մարըվան. եէք ճառ
ըըսար համիան հըքըմ գըր
նըզանիթի ու խառապիթի
ունսա գըրըն փատիշահիթի
էմա, ու ազատիթի էմա ։

Բէշիէ զօվմէմա՝ ժըբէշկյէ
տընէ, ու ժը վախթէ ըմիշ-
տէ ավէ պու է ։
Բըշա Ադամէ ըըսար տընէ
համի մարըվան նա զանձ
պուն. Նուհ պըթանէ սաւէհ

Հայաստան աշխարհիս ակիզ-
բէն 'ի վեր շատ ծաղկած էր
և ամէն ազգաց ալ խիստ
նախանձելի եղած ։
Շատ քաջ ու փառաւոր
նախնիք ու տէրութիւնք ու-
նէինք, շատ գիտուն և ար-
դար մարդիկ կային Հայաս-
տանի մէջ ։
Բայց վերջապէս ազգին կա-
ռավարութիւնը տգէտ և
անբարիշտ մարդոց ձեռք
անցնելով և տգիտութիւնը
ամենուն վերայ առհասա-
րակ տիրելով ամէն բան կոր-
ծանեցաւ, և ազատութիւն-
նիս կորսնցուցինք ։
Մեր ազգին ակիզբը աշխար-
հիս ստեղծմանը կամ ջրհեղե-
ղին մօտ ժամանակներէն է ։
Ադամէն ետեւ աշխարհիս
վերայ բոլոր մարդիկ չարա-
ցան, միայն Նոյ նահապետը

մասլու ։

Լօմա Նուհ պը ամրէ խօտէ կէմիքի չէ գըր , քուրրէխօ ու համի դէյրան ու հայվանան եէք եէք ձօթ ըսթանա քալթ ըը կէմյէ . չըլ շավ ու չըլ րօժ պաուան պաուրի ըէմիշտէ ալէ պու համի մըրըն , Նուհ պըլթանէ ու հարչի քի ըը նավ կէմիտէ պուն սաղ մա՛ն ։

Գը ամրէ խօտէ՝ քընկա ավ զուայի պու կէմիժի ըընավ Ըրմէնըսթանէ ըսար չիաայէ Ըրարատ Մասիս , ըըունըշտ ։

Փըվէ բաշէ մարըվան տխաս զահվ պուն ժը Ըրմէնըսթանէ պալա պուն վըրտա վէտա չուն ։

Համթա վէ ըրօժէ ըսար ըընէ պը ըզմանէ Ըրմէնի խապար տըտան , աֆ քի ժը Ըրմէնըսթանէ տարգաթ չուն ըը պար խօտէ ասի պուն , խօտէժի ղաղապ գըր ըըվան ըզմանէվան կօրհանտ , ըօմա աֆգաս ըզման ու աֆգաս գովմին տարգաթըն ։

Լը ալյէ Գաղտայէ քի չուն ժը վան եէքի տարգաթ նավէֆի Բէլ , աֆգաս մազըն ու պըհըքմ պու , տու խասթ ըսար տընէ համիրա հըքմէխօ պը կըհըշթանտ ու իզզէթէ խօտէ պըն բխէ տըսթանտ ։

Հայկ ու հարչի քի ըը Ըրմէնըսթանէտա պուն մը-

արդար մնաց ։

Ուստի Նոյ աստուծոյ հրամանովը տապան մը շինեց , իր որդիքը և ամէն անասուններէն մէկ մէկ զոյգ անոր մէջը առաւ , քառասուն օր քառասուն գիշեր անձրեւ եկաւ , ջրհեղեղ եղաւ ու բոլոր աշխարհք ընկղմեց . միայն տապանի մէջ եղողները ազատեցան ։

Աստուծոյ հրամանովը երբ ջուրերը քաշուեցան , տապանը Հայաստանի Արարատ լերանը վերայ իջաւ , որ Մասիս ալ կ'ըսուի ։

Ասկէց ետեւ մարդիկ նորէն բազմանալով Հայաստանէն սկսան ասդիս անդին ցրուիլ ։

Մինչեւ ան ատենը աշխարհիս վերայ միայն Հայերէն լեզու կը խօսուէր ։ Հայաստանէն դուրս գացողները նորէն Աստուծոյ դէմ ամբարտաւանելով Աստուած անոնց լեզուները խառնակեց , և այսչափ ազգեր ու լեզուներ եղան ։

Բաբելոնի կողմը գացողներէն Բէլ անուանով չար մարդ մը այնչափ զօրացաւ որ ուզեց բոլոր աշխարհի տիրել և Աստուծոյ պատիւը անարգել ։

Հայկ ու Հայաստանի մէջ եղողները Բէլին չըհնազան-

TBMM KÜTÜPHANESİ

Թըհէ Բէլէ նա պուն, լը պարվի չարէ ըուապուն. Հայկ պու սար աղգարէվան, չըվքի մէրէ մէրայն պու Հայկ։

գեցան, անոր դէմ պատե. րազմի ելան, և Հայկը որ ամենէն .քաջ մարդն էր, բա. նակին գլուխ եղաւ։

Հայկ, Խոռ, Մանաւազ, Ապահ, Արմենակ,
Ցերէօրս եղաւ կը կաղմեն բանակ։

Պը ամրէ խօտէ Հայկ չար գըր պը Բէլըրա ըվլի գուժլթ օտրէվլիժի խաաւապ գըր ու համի տընէ ժը հըքմէ Բէլէ խալաս գըր, լընավ Արմէ- նըլթանէ լըսար համիեան պու մաղըն ու պապէ ավուլ։

Համի գանուն ու նիզամ տանի. հըքմի հըքմիեալթ ինհլթաղ գըր. ու ժըվէ բէվա պընավէ Հայկէ հալթ կաղի գըրըն գովմէվի. Հայ, ու վօ- լաթէմաժի Հայաստան հա- թա իրօյ։

Իչտէ վէթարղ բէչի, ու պապըկ գանձք եէ.ք գովմը.ք- րա թունունէ։

Բըչտ Հայկէ լընավ գովմէ- մա ըուապու Արամ, մէրէ մէրայն ու խորթէ խորթայն քի Արմէնըստան գանձ չէ- նայի գըր։

Հայկ Բէլին դէմ .քաջու- թեամբ պատերազմելով Աս- տուծոյ հրամանով անոր յաղ- թեց, զանիկայ մեռցուց ու բոլոր աշխարհ.քը ազատեցա- նոր բռնութենէն և Հայաս- տանի մէջ եղողներուն նա- հապետ և նախահայր եղաւ։ Կարգեր և օրէնքներ դրաւ և առաջին անգամ ազգին կազմութիւնը, կառավարու- թիւնը և անկախութիւնը հաստատեց, և անկէ ետեւ անոր անունովը մեր ազգը Հայ և երկիրնիս Հայաստան բռուեցաւ մինչեւ ցայսօր։ Ասանկ փառաւոր սկիզբ և նախահայր ունեցող ուրիշ ազգ մըն ալ չկայ։

Հայկէն ետեւ մեր ազգին նահապետներուն մէջ ան- ուանի եղաւ Արամ, որ Հայ- աստանը շատ մեծցուց ու ծաղկեցուց։

TBMM KÜTÜPHANESİ

Լաքին ժըհամիեան պըլընտ խուլայի պուն. Սահակ ու Մեսրոպ մըթռան ու եպիսկոպոս, ու շակիրտէվան :

Ավուլ հըրֆէմա թունապու. քիթապէ պագըշ, ու ինճիլ պը ըզմանէ ղարիպան պըխանտըն. աֆքի հըրֆ նըզանի պու նըքարի պուխանտա. մահրում տըմա :

Փըրպօյէհա Սահակ ու Մեսրոպ համտ գըրըն թարճիմ գըրընէ քի համի ճամիաթ պը գառի պը խուլյնէ ու հին պըրպէ :

Լօմա ավուլ պը խուլյայի գըրընէ խոտէ հըրֆէ Արմէնի հառըլ գըր, ու հարտու եէք պուն համի քիթեպէ բագըշ ու ղէյրի քիթապանժի պը ըզմանէ Արմէնի թարճիմ գըրըն :

Մէքթէպան վագըրըն կալըք շակիրտան հին գըրըն, ու պըլի Արմէնըստան պըլընտ գըրըն :

Բայց ամենէն երեւելիները եղան սուրբ Սահակ հայրապետը և սուրբ Մեսրոպ վարդապետը և անոնց աշակերտները :

Առաջ բարեկարգեալ գիր չկար. Աստուածաշունչը և Աւետարանը ուրիշ լեզուով կը կարդային, և ուրիշ լեզու չգիտցողները զուրկ կը մնային :

Ասոր համար սուրբ Սահակ և Մեսրոպ ուզեցին զանոնք Հայերէն թարգմանել, որ բոլոր ժողովուրդը առ հասարակ հասկընայ :

Ուստի նախ սուրբ Մեսրոպ Աստուծոյ յայտնութեամբը Հայերէն գրերը հնարեց, և երկուքը մէկ եղան բոլոր Աստուածաշունչը Հայերէն թարգմանեցին, և ուրիշ շատ գրքեր ալ :

Դպրոցներ բացին, շատ աշակերտներ հասուցին, և Հայաստանը փառաց 'ի փառս բարձրացուցին :

Ճրագ են սուրբ գըրոց՝ Աստուծոյ խօսքերն,
Որ մեր շաւիղներն կը լուսաւորեն :

TBMM KÜTÜPHANESİ

Լըվլէ զամանէ բէյլա ժընավ կալըք գանձ ու խըմտարան ու մէրան, պըտանկ պու Վարդան Մամիկոնէ:

Քի հազառ սի ու շաշ պը հավալէխօ շէյխտ պու գօվմէմլի խալաս գըր ժը ըրօժ հօպանտընէ:

Պըռասթ աֆ մըր, լըքխմիման ու մասապէմա ու գօմմիթյէմա, ու նավէմի լընավ տընէ պըլընտ մա հաթա իրօ ու հաթա գըյէմէթէժի տըպէ պըմինէ:

Լըբայմի ըռապու փատիշահիթյէ Բագրատունէ սաթ ու նօթ չառ սալ մա. սէպտա փատիշահ ըռապու բայ հավուտու. բէշըն Աշոտ պու, բաշըն Գագիկ, թարիղէ Քըրիստոս հազառ ու չըլպու:

Փատիշահիթյէ Ռուբէնի. տու սաթ նօթ ու շաշ սալմայ, բէշըն Ռուբէն պու. բաշըն Լեւոնէ շաշ. թարիղէ Քրիստոս հազառ սէ սաթ չէսթ ու բէնձ սալ պու:

Իշտէ հազառ սէ սաթ նօթ ու սէսալէ Մասիհա, Լեւոն փատիշահէմա լը Ֆըրընկըսթանէ լը նավ պաժէրէ Փարիզ տըմըրի ու տըվաշըրի:

Այս ժամանակէս ետքը, եկող շատ մը քաջ, գիտուն, բարեպաշտ և հայրենասէր մարդոց մէջ ամէնէն անուանին եղաւ սուրբ Վարդան Մամիկոնեանը:

Որ հազար երեսուն և վեց քաջ հայրենասէր ընկերներովը ինքը նահատակ եղաւ, Հայոց ազգը ազատեց կռապաշտութենէ:

Թէպէտ ինքը մեռաւ, բայց հաւատքնիս և ազգութիւննիս մինչեւ ցայսօր մնաց, և իր անունն ալ կը յիշատակուի յազգէ յազգ մինչեւ ցյաւիտեան:

Ասկէց ետեւ Բագրատունեանց թագաւորութիւնը եղաւ, որ հարիւր իննսուն չորս տարի տեւեց. տասն երեք թագաւորք ունեցաւ իր գահը. որոց առաջինն էր Աշոտ և վերջինն էր Գագիկ երկրորդ. Քրիստոսի թուականն էր հազար քառասուն:

Ռուբինեանց թագաւորութիւնն ալ երկու հարիւր իննսուն և վեց տարի տեւեց, որոց առաջինն էր, Ռուբէն և վերջինը Լեւոն վեցերրորդ. Քրիստոսի թուականն էր հազար երեք հարիւր վաթսուն և հինգ:

Ահա հազար երեք հարիւր իննսուն երեք թուականին Քրիստոսի, Լեւոն թագաւորնիս, Գաղղիոյ Փարիզ քաղաքին մէջ կը վախճանի, և կը թաղուի:

TBMM KÜTÜPHANESİ

Լաց Ոգիդ Հայկեան զաճիւն Լուսինեան։
Մինչ նորոգեսցի զերթ ամբրաւ արծուոյն։

Փատիշահի՛թլյէ Ռուբէնի գալանդընէվլի բաշլէ չառ-տա դարէտա պու։
Վըրմէ բէվա գոմմէմա լընամ հըքմէ Թարզ ալը Թարզգով-ման ու փատիշահան մա․ ու չառ ալըյէ տընէ պալա պուն․ ու նուհա Երմէնըս-տանժի մա ալն հըքմէ սէ փատիշահան, Եճամէ, Բուռ-սէ ու Օսմանըւյէ։

Ռուբինեանց թագաւորու-թեան վերնալը չորեքտասա-ներրորդ դարուն վերջն էր։
Անկէց ետեւ ազգերնիս, զանազան օտար տէրութ-եանց հպատակութեան մէջ է, և աշխարհիս զանազան կողմերը ցրուած, և հիմայ Հայաստանն ալ Պարսից, Ռուսաց և Օսմանեան տէ-րութիւններուն մէջ բաժ-նուած է։

TBMM KÜTÜPHANESİ